

СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ: ПЕРЕКЛАД З АРКУШУ

Кіщенко Ю.В.

Херсонський державний університет

Метою даних тез є знайомство з основними методами навчання перекладу з аркуша, що ґрунтується на засадах професійного навчання майбутніх перекладачів.

Ключові слова: *переклад з аркушу, навчання перекладачів, методи викладання, синхронний переклад, послідовний переклад.*

Целью данных тезисов является знакомство с основами обучения переводу с листа, которые базируются на стратегиях и методах профессиональной подготовки будущих переводчиков.

Ключевые слова: *перевод с листа, обучение переводчиков, методы обучения, синхронный перевод, последовательный перевод.*

This paper aims at laying groundwork for teaching sight translation, based on concepts and strategies of skill training of future interpreters.

Key Words: *sight translation, interpreter training, teaching methods, simultaneous interpretation, consecutive interpretation.*

Переклад з аркушу розглядається певним колом лінгвістів як допоміжний спосіб у межах синхронного та послідовного перекладів. Однак усі ці види перекладу виконуються за різних умов. Незважаючи на те, що відбуваються спільні розумові дії, загальний процес перекладу з аркушу багато в чому відрізняється від останніх двох. Перш за все в даному випадку перекладач читає написаний/надрукований текст, тоді як при послідовному або синхронному перекладі він слухає мовця. Зважаючи на дану розбіжність, методи та прийоми, які використовує перекладач, виконуючи переклад з аркушу, будуть відрізнятися від двох інших видів перекладу.

Зазначимо, що під час навчання студентів-майбутніх перекладачів їх необхідно привчати до реального процесу перекладу. Вони мають знати,

що в реальному житті існує багато чинників, які можуть стати на заваді в процесі перекладу. Разом з формуванням та вдосконаленням навичок виконання перекладу з аркушу важливо привчати студентів приймати власні рішення для подолання цих ускладнювальних факторів.

Прикладом одного з перших тренувальних завдань для студентів-початківців є аналіз тексту рідною мовою обсягом 250-300 слів, який вони повинні прочитати за 20-30 секунд. Після цього їм ставлять запитання щодо загального змісту прочитаного. Далі студенти мають змогу передивитися даний текст удруге протягом 10-15 секунд з метою фіксації в пам'яті дрібних деталей на кшталт власних імен, назв місцевостей, дат. Після цього вони відповідатимуть на більш специфічні, уточнюючі питання. В кінці даної вправи студентам надається достатньо часу для більш ретельного читання, оскільки далі їх будуть опитувати, щоб перевірити розуміння прочитаного не на рівні значення, а на рівні смислу.

Однією з проблем, які турбують студентів, є наявність незнайомих слів. Цей чинник уповільнює швидкість читання, й поступово процес перекладу настільки гальмується, що може звестися до нуля. Однак при повільному й осмисленому читанні майбутній перекладач зможе здогадатися про значення незнайомого слова, використовуючи контекст, або дійде висновку, що дане слово не є вирішальним для розуміння смислу всього тексту. Але в деяких випадках слово може мати пряме відношення до смислу повідомлення й призвести до помилок у перекладі, якщо його пропустити або залишити без уваги. З огляду на це, викладач має відбирати такі тексти для перекладу, які могли б допомогти студентам виробити навички роботи з незнайомою лексикою. Наступні прийоми можуть бути рекомендовані для таких випадків: фокусування на смислі речення/абзацу, а не на значенні незнайомого слова; здогадка про значення слова на основі аналізу контексту.

Іншою проблемою, яка може ускладнити процес перекладу з аркушу, є структура англійських речень. Досить довгі складносурядні та

складнопідрядні речення, як правило, вповільнюють швидкість читання й підвищують ризик їх невірною перекладу. Граматичний розбір таких речень і використання методу «подрібнення/членування» може усунути цю проблему. Таким чином, перебудова структури речення є загальним прийомом для перекладу з аркушу, оскільки розбіжності між англійською та українською мовами є настільки значними, що неможливо вдаватися до дослівного перекладу. Синтаксична трансформація може допомогти майбутньому перекладачеві реорганізувати вихідну інформацію згідно з нормами мови перекладу.

Цікавою видається вправа, коли студенти отримують текст рідною мовою й мають перефразувати кожне речення в ньому. Очікується, що вони, вживаючи інші слова, передадуть той же смисл. Завдання може ускладнюватися, коли потрібно дати 2-3 різні варіанти кожного речення без зміни їх значення. Дозволяється використовувати прийоми додавання та опущення, ділити довгі речення на більш короткі, об'єднувати декілька коротких речень в одне довге, змінювати структуру речень. Єдиною загальною вимогою залишається збереження смислу.

Після цієї вправи студентам роздаються тексти англійською мовою, в яких навмисно вжито забагато складних структур, притаманних для мови-джерела. Завдання полягає в тому, щоб проаналізувати кожне речення й визначити, яку граматичну функцію виконує кожне слово й кожна частина речення. Майбутні перекладачі також повинні визначити найменші семантичні одиниці в кожному з речень і перебудувати останні згідно з нормами мови перекладу. Таким чином, метою даної вправи є аналіз структури англійських речень і їх трансформація при перекладі на українську.

Підсумовуючи сказане, необхідно зауважити, що переклад з аркушу, на нашу думку, не є допоміжним методом при послідовному або синхронному перекладі, а виступає самостійним способом перекладу, який може використовуватися в різноманітних галузях.